

OGÓLNOPOLSKI SPRAWDZIAN KOMPETENCJI TRZECIOKLASISTY 2016 Z OPERONEM I „GAZETĄ WYBORCZĄ” „SPOSÓB NA WOJTKA” JĘZYK POLSKI, MATEMATYKA, PRZYRODA

O OCENIANIU KSZTAŁTUJĄCYM

Ocenianie kształtujące (OK) jest nowoczesną, ale już sprawdzoną strategią nawiązywania relacji między uczniami, rodzicami i nauczycielami w procesie dydaktycznym i wychowawczym. Dzięki wykorzystaniu poszczególnych elementów tej strategii wchodzi się na korzystniejszy dla uczniów poziom edukacji i tworzy sprzyjającą atmosferę do nauki. To sprawia, że uczniowie lepiej i szybciej przyswajają wiedzę oraz umiejętności, stają się bardziej samodzielni i nawiązuje się między nimi lepsza współpraca.

RÓŻNICE POMIĘDZY OCENIANIEM SUMUJĄCYM A KSZTAŁTUJĄCYM

Jesteśmy świadkami przechodzenia cywilizacji przemysłowej w cywilizację informatyczną, opartą na wiedzy. W tej pierwszej liczył się efekt końcowy gotowego wyrobu schodzącego z taśmy montażowej, to on podlegał kontroli i ocenie. Natomiast w tej drugiej liczy się przede wszystkim droga do poszerzenia wiedzy, kreatywność i indywidualny rozwój. A co za tym idzie – w procesie kształcenia następuje przechodzenie od oceny sumującej (kończącej jakiś etap) do oceniania kształtującego (kreującego drogę zdobywania wiedzy i umiejętności).

Ocenianie sumujące w dużym uogólnieniu polega na tym, że nauczyciel prezentuje uczniom pewną partię materiału, wymaga jej przyswojenia, a następnie dokonuje oceny i przechodzi do następnej części programu – liczy się zatem efekt końcowy. Stopień wyrażony cyfrą (czy jakimkolwiek znakiem) jest podsumowaniem, uczeń dowiadyuje się tylko, czy opanował materiał, czy jeszcze nie. Wystawianie stopni to jedynie mierzenie wiedzy i umiejętności, a od tego ani wiedzy, ani umiejętności uczniowi nie przybędzie.

Ocenianie kształtujące z kolei polega na tym, że nauczyciel towarzyszy uczniowi (niczym trener) w drodze przyswajania wiedzy i umiejętności poprzez doraźne przekazywanie informacji dotyczących tego, co zrobił dobrze oraz co i w jaki sposób należy poprawić. Zarówno nauczyciel, jak i uczeń są zainteresowani osiągnięciem końcowego efektu, ale pracują na niego wspólnie w procesie edukacyjnym. W OK akcentuje się zatem drogę, proces, a nie tylko efekt końcowy.

KORZYŚCI PŁYNĄCE Z OCENIANIA KSZTAŁTUJĄCEGO

1. Organizacja pracy nauczyciela zmienia się, ale dzięki temu w klasie **tworzy się atmosfera sprzyjająca uczeniu się**, następuje większa **indywidualizacja nauczania**.
2. Strategia OK w większej mierze angażuje również RODZICÓW, którzy – szczególnie w początkowej fazie edukacji swoich dzieci – są zainteresowani nie tylko stopniami, lecz także ich sposobem uczenia się czy pokonywania trudności. **Rodzice otrzymują więcej informacji**, dlatego mogą kontrolować postępy w nauce swoich dzieci, a także pomagać im w procesie rozwoju.
3. Uczeń przejawia **większe zainteresowanie tematem i silniejszą motywację**, dzięki czemu osiąga się **lepsze wyniki nauczania**, następuje ich poprawa (zarówno bieżących, jak i końcowych).
4. Zmienia się relacja: uczeń–rodzice–nauczyciele – następuje jej wzbogacenie i pogłębienie, co jest szczególnie ważne w pierwszym etapie edukacyjnym.
5. Ocenianie kształtujące wychodzi naprzeciw znowelizowanemu w 2015 roku prawu oświatowemu. W Ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz. 357) zapisano, że podczas oceniania osiągnięć edukacyjnych ucznia przekazuje mu się informacje o tym, „co zrobił dobrze i jak powinien się dalej uczyć” (art. 44b, ust. 5, pkt 2)*. Ponadto wspomniana ustawa przewiduje, że w klasach I–III szkoły podstawowej **oceny bieżące** z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych „mogą być **ocenami opisowymi**, jeżeli statut szkoły tak przewiduje” (art. 44i, ust. 2).

*Podobne zapisy znajdują Państwo także w dokumencie Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych, Dz.U. 2015 poz. 843.

ELEMENTY OCENIANIA KSZTAŁTUJĄCEGO

Ocenianie kształtujące składa się z kilku elementów, nie wszystkie podczas zajęć muszą być brane pod uwagę. Ich zastosowanie zależy od konkretnej sytuacji. Należą do nich:

Cele lekcji – czyli WPROST O TYM, CO OSIĄGNIESZ – podane w języku ucznia i uświadomione przez niego na początku zajęć, pokazujące dokąd uczeń dojdzie i faktycznie ocenione na koniec danej jednostki, zwiększające świadomość ucznia, pozwalające mu rozłożyć racjonalnie siły, przekazujące mu współodpowiedzialność, uświadamiające braki, dyscyplinujące i mobilizujące nauczyciela.

Pytania kluczowe – czyli COŚ, CO ZAINTERESUJE – angażują wszystkich uczniów, budzą ich zainteresowanie i zmuszają do samodzielnego myślenia. Mają charakter bardziej ogólny od tematu danej jednostki lekcyjnej.

Kryteria oceniania – czyli NA CO BĘDZIEMY ZWRACALI UWAGĘ (NaCoBeZu) – zawarcie umowy nauczyciela z uczniami, określającej, co podlega ocenie po zakończeniu zajęć, ocenie na sprawdzianie czy z pracy domowej. Dzięki takiej umowie uczniowie wiedzą, czego mają się nauczyć i są pewni, że nauczyciel będzie oceniał tylko to, na co się umówili.

Informacja zwrotna nauczyciela do ucznia – czyli GDZIE JESTEŚ, DOKĄD ZMIERZASZ, JAK MASZ IŚĆ – zamiast stopnia czy znaku uczeń otrzymuje informację składającą się z następujących elementów:
– co zrobił dobrze,
– co należy poprawić,
– jak należy to poprawić,
– jak ma się dalej rozwijać.

Jest to kluczowy element strategii Oceniania Kształtującego, podczas którego nauczyciel w sposób motywujący przekazuje uczniowi zarówno pozytywne, jak i negatywne informacje. Te drugie jednak wsparte są wskazaniem tego, co i jak należy poprawić oraz drogi dalszego rozwoju. Informacja zwrotna jest istotna także dla rodziców. Jasna i w czytelny sposób sformułowana, umożliwia rodzicom monitorowanie postępów dziecka w nauce, udzielenie mu pomocy czy zmotywowanie go do poprawy wyników.

Informacja zwrotna ucznia do nauczyciela – czyli GDZIE JESTEM I Z CZYM MAM TRUDNOŚCI – polega na bieżącym monitorowaniu drogi uczniów poprzez sprawdzanie różnymi technikami tego, jak radzą sobie z przyswajaną wiedzą czy umiejętnościami.

Ocena koleżeńska – czyli JESTEŚMY ODPOWIEDZIALNI ZA INNYCH – uczniowie dobrze rozumieją kolegę, którego pracę sprawdzają, gdyż przed chwilą wykonywali podobne zadanie, ale także uczą się innego podejścia do zagadnienia. Często łatwiej jest przyjąć uwagi od kolegi, wyrażone językiem, którym uczniowie posługują się na co dzień. Zmniejsza się rywalizacja między uczniami, co pozytywnie wpływa na proces uczenia się, a uczniowie czują się za siebie odpowiedzialni.

samoocena

Samoocena uczniowska – czyli ODPOWIADAMY ZA SIEBIE SAMYCH – uczniowie uczą się rzetelnego stosowania kryteriów oceny i sprawiedliwego oceniania, otrzymują natychmiastową informację zwrotną, dostrzegają ewentualne przyczyny swojej porażki, budują swoje poczucie wartości.

Kluczowym elementem OK jest **informacja zwrotna (IZ)** przekazywana przez nauczyciela uczniom i rodzicom, która zastępuje między innymi bieżące oceny. W tegorocznym **Ogólnopolskim Sprawdzianie Kompetencji Trzecioklasisty** proponujemy oprócz obliczania punktacji również przekazywanie uczniom (a także rodzicom) właśnie informacji zwrotnej.

W tym roku zachęcamy nauczycieli do przygotowania **informacji zwrotnej (IZ)** w formie listu skierowanego do ucznia. W takim liście powinny się znaleźć szczegółowe informacje na temat realizacji każdego zadania oraz sugestie, w jaki sposób można uzupełnić braki. Podczas czytania listu razem z dzieckiem warto zwrócić uwagę na to, co dziecko zrobiło dobrze i wzmocnić wszelkie pochwały zawarte w omówieniu. Zachęcamy, by dodawać dziecku wiary, wspierać je psychicznie i wystrzegać się krytyki, ale nie unikać wskazywania popełnionych błędów. Niech ta wspólna lektura stanie się powodem podbudowania dalszej motywacji do nauki.

Partnerzy projektu: